

TÜRKİYE'DE KENT VE ÇEVRE YÖNETİMİ

EDİTÖRLER

RUŞEN KELEŞ - HİKMET KURAN

TÜRKİYE'DE KENT VE ÇEVRE YÖNETİMİ

Editörler: Ruşen Keleş - Hikmet Kuran

Yazarlar: Arda Özkan, Asmin Kavas, Aygöl Akkuş, Ayşegül Mengi, Ceren Gürseler, H. Semih Eryıldız, Harun Tanrıvermiş, Hayriye Şengün, Hikmet Kuran, Levent Ürer, Mehmet Ozan Özbek, Mehmet Tunçer, Nilgün Görür Tamer, Nuray Şahin, Ruşen Keleş, Sabriye Ak Kuran, Sinem Atay, Tayfun Çınar, Yeşim Tanrıvermiş, Yusuf Erbay, Yücel Çağlar.

Nika Yayınevi - 206

1. Baskı: Mart 2023

ISBN: 978-625-7653-86-2

Sertifika No: 48850

Kapak Tasarımı: Özge Uzun, Aycan Kurt

Sayfa Düzeni: İlhan Ulusoy

© Bu kitabın basım, yayın, satış hakları © Nika Yayınevi Basım Yayın Matbaacılık Dağıtım Reklam Eğitim Danışmanlık Tic. Ltd. Şti.'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, mekanik, elektronik, manyetik ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz.

Baskı ve Cilt: Bizim Büro Matbaacılık

Sertifika No: 42488

Nika Yayınevi

Kültür Mah. Dr. Mediha Eldem Sokak No 55/2 Kızılay-Ankara

T: 0312 433 71 15

www.nikayayinevi.com.tr

info@nikayayinevi.com.tr

TÜRKİYE'DE KENT VE ÇEVRE YÖNETİMİ

EDİTÖRLER
RUŞEN KELEŞ - HİKMET KURAN

Nika Yayınevi

❏ İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....7

ÇEVRE

TÜRKİYE’DE ÇEVRE YÖNETİMİ 9
Ruşen Keleş

KENT

TÜRKİYE’DE KENT YÖNETİMİ 39
Tayfun Çınar

İMAR PLANLAMA

TÜRKİYE’DE BELEDİYELERİN KENT PLANLAMASI SÜRECİNDEKİ YERİ:
KATILIM, NESNELLİK İLKESİ VE KAMU YARARI AÇISINDAN BİR
DEĞERLENDİRME 65
Ayşegül Mengi

ORMAN

“BİZİM” ORMANLARIMIZ VE ORMANCILIĞIMIZ... 97
Yücel Çağlar

SU

BÜYÜKŞEHİR SU VE KANALİZASYON İDARELERİ ÜZERİNDEN SU
YÖNETİMİNDEKİ YAPISAL DEĞİŞİMİN DEĞERLENDİRİLMESİ 119
Nilgün Görür Tamer

BİYOÇEŞİTLİLİK

BİYOLOJİK ÇEŞİTLİĞİ KORUMA PEŞİNDE SÜRDÜRÜLEBİLİR MİMARLIK145
Halil Semih Eryıldız
Demet İrklı Eryıldız

KÜLTÜR VE TABİAT VARLIKLARI

TÜRKİYE’DE KÜLTÜR VE TABİAT VARLIKLARININ KORUNMASI.....159
Mehmet Tunçer

KIYI

KIYI VE KIYI YÖNETİMİ 179
Aygöl Akkuş

HAVA

HAVA KİRLİLİĞİ VE DENETİMİ 195
Nuray Şahin

TOPRAK

TOPRAK VE ARAZİ KAYNAKLARI	209
Harun Tanrıvermiş ve Yeşim Tanrıvermiş	

GIDA

TÜRKİYE'DE TARIM: KURUMSAL VE HUKUKSAL YAPIYA İLİŞKİN TARİHSEL BİR ÇERÇEVE	245
Sabriye Ak Kuran	

İKLİM

KURUMSAL VE TÜZEL BOYUTLARIYLA TÜRKİYE'DE KENT VE ÇEVRE YÖNETİMİ: İKLİM	279
Ceren Gürseler	

ATIK

TÜRKİYE'DE ATIK YÖNETİMİ.....	297
Sinem Atay	

NÜKLEER

SINIRAŞAN NÜKLEER ZARARLAR: ÇERNOBİL VE FUKUŞİMA ÖRNEK OLAYLARI	323
Arda Özkan ve Levent Ürer	

MER'A

TÜRKİYE'DE MER'A YÖNETİMİ: MEVCUT YAPI, SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ	349
Hikmet Kuran ve Mehmet Ozan Özbek	

KENTSEL DÖNÜŞÜM

TÜRKİYE'DE KENTSEL DÖNÜŞÜM	365
Yusuf Erbay	

ENERJİ

BÜYÜKŞEHİR BELEDİYELERİNİN YENİLENEBİLİR ENERJİ ALANINDAKİ ÇALIŞMALARI	385
Asmin Kavas Bilgiç	

AFET YÖNETİMİ

TÜRKİYE'DE AFET YÖNETİMİ.....	409
Hayriye Şengün	

YAZARLAR HAKKINDA	433
-------------------------	-----

ÖNSÖZ

Türkiye’de Kent ve Çevre Yönetimi başlığını taşıyan bu kitabı, Kapadokya Üniversitesi öğretim üyeleri olarak, bütüncül bir bakış açısıyla literatüre katkı sunma amacıyla hazırladık. Konunun, özellikle “kurumsal ve tüzel” boyutlarıyla ele alındığı kitabın, bu disiplinler arası ve geniş kapsamlı niteliğiyle değişik dallarda öğretim yapılan yükseköğretim kurumlarındaki bilim insanlarının ve öğrencilerinin yararlanabilecekleri bir kaynak olmasını arzu ettik. Ağırlıklı olarak doğal ve kültürel varlıkların korunmasına ilişkin yönetim ve planlama konularına odaklanmış olan bu kitapta, koruma-kullanma dengesi, bir başka deyişle sürdürülebilirlik bağlamında ele alınmış olan konuların hepsi, hem Türkiye’de hem de bütün dünyada devletlerin ve yerel yönetimlerin, uluslararası kuruluşların, sivil toplum örgütlerinin ve kamu niteliğindeki meslek kuruluşlarının da yardım ve işbirliğiyle çözümüne çalıştıkları güncel konulardır.

Kitapta ilk olarak kent ve çevre başlıklı iki bölüm üzerinden Türkiye’de kentsel mekân ve çevresel varlıkların koruma ve yönetimine ilişkin genel bir çerçeve çizilmektedir. Sonrasında ise bunlara yönelik belirlenen ana temalar doğrultusunda kurumsal ve yönetsel açıdan değerlendirmeler yer almaktadır. İmar planlama, afet yönetimi, kentsel dönüşüm gibi konuların yanı sıra orman, su, toprak, hava, iklim, kıyı, mer’a, biyolojik çeşitlilik, enerji, kültür ve tabiat varlıkları, gıda, atık, nükleer başlıkları ışığında, Türkiye’de kent ve çevre yönetiminin hangi yasal düzenlemelerle ve teşkilat yapılarıyla düzenlendiği aydınlatılmaktadır. Bu sayede bir yandan belirlenen temalar kapsamındaki kurumsal ve tüzel yapılar kendi içinde ele alınırken diğer yandan ortak mevzuat ve kurum/kuruluşların çok yönlü, kesişen, çatışan yetki/görev ve sorumluluk alanları ön plana çıkmaktadır. Bu bağlamda merkez-yerel ilişkisi, yetki paylaşımı, bütçe ve finansman gibi hususların ilgili temalar

doğrultusunda altı çizilmekte ve bütüncül bir kent ve çevre yönetiminin nasıl oluşturulabileceğine yönelik yol haritaları da, sorun alanları ve öneriler üzerinden çizilmektedir.

Kitabın içeriği kadar önem taşıyan bir özelliği de 18 bölümden her birini yazma sorumluluğunu üstlenmiş olan bilim insanlarının 10 ayrı üniversitenin öğretim üyeleri arasındaki bir işbirliğinin örneği olmasıdır. Bu 10 üniversite arasında Ankara, Gazi, Hacıbektaş Veli, Bayburt, Osman Gazi, Bandırma 17 Eylül gibi devlet üniversitelerinin yanı sıra Çankaya, Okan, İstinye ve Kapadokya Üniversitemiz de yer almaktadır.

Ricamızı kabul ederek bilgi birikimlerini ve deneyimlerini paylaşmaktan geri kalmayan değerli uğraş arkadaşlarımıza teşekkür ediyor ve değişik üniversiteler arasındaki bu tür ortak çalışmaların sayısının artmasını diliyor ve arzuluyoruz.

Mart 2023, Ürgüp
Ruşen Keleş ve Hikmet Kuran